

Розділ 3

ПІДСЕКЦІЯ ПРАВО В СУЧАСНИХ УМОВАХ: СТАНОВЛЕННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

С. В. Аляєв

асп.

спеціальність «Право»

Науковий керівник: д.ф.н., к.ю.н., проф. В. П. Плавич

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ АРБІТРАЖІВ

З огляду на необхідність міжнародного співробітництва для цілей економічного розвитку і ту роль, яка належить в цій області приватним міжнародним інвестиціям, маючи на увазі ймовірність того, що час від часу між державами та фізичними або юридичними особами інших держав можуть виникати суперечки в зв'язку з такими інвестиціями, постає питання в необхідності врегулювання таких суперечок мирними засобами, як того вимагають основні принципи міжнародного права та норми *jus cogens*. Арбітраж є одним із найбільш дієвих та оптимальних способів вирішення спорів, протиріч і конфліктів, що виникають в ході здійснення інвестиційної діяльності. Основною характерною особливістю міжнародного арбітражного розгляду спорів є винесення рішень, що мають обов'язкову юридичну силу для сторін у спорі і той факт, що спір вирішується на підставі норм міжнародного права.

У міжнародному праві склалися дві форми міжнародного арбітражу. Перший – постійний, передбачається в міжнародних договорах, договорах між державою та інвестором для вирішення майбутніх спорів. Другий – *ad hoc* створюється по конкретному спору. Найбільш відомі інститути постійного арбітражу PCA, ICSID, LCIA, SCC, ICC ICA, AAA [1].

На сьогоднішній день Україна та українські підприємства, в тому числі державні, приймають участь як відповідач та як позивач у близько 20 процесів які відбуваються в міжнародних арбітражах [2].

Важливим аспектом в залученні інвестицій в державу є концесійна діяльність, тобто участь провідних іноземних компаній в будівництві певних об'єктів та експлуатації природних ресурсів. Така діяльність інвестора дуже вразлива з боку порушень державою своїх зобов'язань. З цього приводу у різних арбітражних інститутах постійно розглядаються суперечки між державами та інвесторами.

Щодо фінансового сектору економіки, слід визначити зовнішні зобов'язання держав за цінними паперами. Внаслідок непередбаченої державної економічної політики, деякі держави стикаються з неспроможністю сплати за борговими цінними паперами й оголошують дефолт за зовнішніми зобов'язаннями по ним. Для захисту своїх майнових прав інвестор змушений йти до арбітражу. Найбільше позовів, з вище зазначених підстав, розглядається проти таких держав як Російська Федерація, Аргентина, Венесуела, Болівія, Еквадор, що негативно впливає на їхню інвестиційну привабливість [3; 4].

Відповідно до майбутньої приватизації держпідприємств ця тема привертає особливу увагу. Адже іноземні інвестори, які будуть брати участь у приватизації держпідприємств, прагнуть мати певних гарантій з боку держави. Одною з таких гарантій є арбітражне застереження в умовах контракту, яке встановлює арбітражний інститут, який буде розглядати майбутній спір, а також інші умови. Другою гарантією є міжнародні договори між державами про взаємний захист інвестицій, які встановлюють порядок звернення до арбітражних інститутів, внаслідок порушення державою прав інвестора. В міжнародній договірній практиці України нараховується близько 50 чинних міждержавних та міжурядових угод про сприяння та взаємний захист інвестицій.

Слід також зазначити ситуацію з Кримом, Донецькою та Луганською областями. Внаслідок неправомірних дій Російської Федерації Україна, українські підприємці та іноземні інвестори втратили значний обсяг власності – заводи, підприємства, порти, тощо. Деякі з них вже почали арбітражні процеси проти Російської Федерації з метою захисту своїх майнових прав.

В теперішній час також гостро постало питання виконання рішень міжнародних арбітражів. Інвестори дуже часто стикаються з недобросовісною поведінкою держав, які використовують свій імунітет у судах держав, де запрошується визнання та виконання арбітражного рішення. Типовий приклад, справа компанії Yukos [5].

Таким чином, необхідність дослідження вибору оптимального шляху захисту інвестицій за допомогою міжнародних арбітражів та виконання арбітражних рішень у провідних країнах світу є дуже важливим питанням серед великого кола інвесторів у різноманітні галузі економіки.

Список використаної літератури

1. Types of International arbitration. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_arbitration.
2. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/m/ogoloshennya-schodoperegovornoj-protseduri-zakupivli-yuridichnih-poslug-u-2018-rotsi> (дата звернення: 05.04.2019).
3. PCA Case Repository. URL: <https://pcacases.com/web/> (дата звернення: 05.04.2019).
4. Renae Merle – How one hedge fund made \$2 billion from Argentina's economic collapse. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/business/wp/2016/03/29/how-one->

hedge-fund-made-2-billion-from-argentinas-economic-collapse/ (дата звернення:
05.04.2019).

5. Yukos vs. Russia. URL: <https://www.italaw.com/cases/1175> (дата звернення:
05.04.2019).